

УДК 50.001.1 (075.8)

Роль дисципліни «Концепції сучасного природознавства» у підготовці сучасних спеціалістів

Ігнатенко В. М., к.ф.-м.н., доц. каф. ЗТФ

Нефедченко В. Ф., к.ф.-м.н., доц. каф. ЗТФ

Опанасюк А. С., д.ф.-м.н., проф. каф. ЕКТ

Сумський державний університет
(вул. Римського-Корсакова, 2, м. Суми, 40007, Україна)

Одним із найважливіших елементів світогляду людини є уявлення про оточуючий світ і своє місце у цьому світі, або, як часто говорять, про єдину картину світу. З моменту виникнення людства як соціальної спільноти, воно весь час робило спроби створити картину світу відповідно своєму рівню розуміння оточуючої реальності, але перша наукова картина світу була побудована лише після появи науки, як форми суспільної свідомості.

Добре відомо, що під науковою картиною світу розуміють узагальнений образ реальності, у якому зведені у системну єдність наукові теорії, які допускають взаємне узгодження. Іншими словами, картина світу – це цілісна система уявлень про загальні принципи і закони будови світу, що базується на наукових підвалинах.

Одним з основних завдань освіти і перш за все фізичних та природничих наук є формування у кожного студента власної картини світу. Однак нажалі існуючі дисципліни, що викладаються студентам, дають тільки фрагментарне уявлення про окремі її елементи. В результаті прослухавши велику кількість навчальних курсів студент не здатен відповісти на фундаментальні питання буття: за якими принципами побудований навколишній світ, яке місце у ньому займає людина, як узгодити свою поведінку у світі з його основними законами. З цією метою у Росії створено та читається комплексний курс, який отримав назву “Концепції сучасного природознавства” (КСП).

Навчальна дисципліна КСП була включена в систему вищої освіти Росії у 1994/95 н.р. як обов’язковий пріоритетний предмет для вивчення студентами, головним чином для того, щоб ознайомити студентів гуманітарних спеціальностей із загальноприйнятою на даний час науково-природничою картиною світу. В даний час курс КСЕ присутній в навчальних програмах практично всіх російських вищих навчальних закладів гуманітарного профілю, а як спецкурс і природничих. Нажалі, в Україні цей курс не є обов’язковим, тому у СумДУ він викладається як дисципліна за вибором студента. Особливостями курсу є широкий діапазон знань із багатьох наукових напрямків (фізики, хімії, біології, астрономії та ін.), а також системний характер побудови навчального матеріалу. Мета курсу – ознайомити студентів на рівні загальних уявлень з найбільш важливими концепціями походження природи і людини, допомогти їм оволодіти сучасною науково-природничою картиною світу.

Для досягнення вказаної мети курс КСП повинен: сформувати переконаність студентів у діалектичній єдності і цілісності світу, не дивлячись на зовнішнє різноманіття його форм; дати уявлення про ієрархічну складність світу, що не дозволяє застосувати єдиний підхід до його опису одночасно на всіх рівнях організації матерії; ознайомити з найбільш загальними законами, концепціями, адекватними опису природних явищ усередині кожного ієрархічного рівня. Курс покликаний визначити місце і значення природознавства у сучасній культурі людства, познайомити студентів на рівні загальних уявлень з найбільш важливими концепціями походження Всесвіту, природи, Землі і людини, допомогти їм оволодіти сучасною природничо-науковою картиною світу. В процесі навчання студенти повинні набути уміння обґрунтовувати свою світоглядну позицію в області природознавства і навчитися, користуючись сучасними науковими методами, застосовувати отримані знання при розв’язанні професійних задач. У доповіді ставиться питання про необхідність введення подібного курсу у навчальні програми українських вищих навчальних закладів.